

Уважаеми участници в международната конференция "Визия за европейското културно наследство 2025",

Истинска радост е да бъда тук, във Варна, за да споделим визията си за европейското културно наследство и да отбележим 10-ата годишнина от създаването на европейския портал Европеана. Чест е за мен да бъда патрон на днешния форум по тема, която е наистина много близо до сърцето ми. Искам специално да благодаря за домакинството на Регионална библиотека "Пенчо Славейков" – Варна, защото библиотеките са хранилището на нашата история, дом на знанието в нашето настояще, а без тях не можем да гледаме към бъдещето.

Днешното събитие се провежда в ключов момент. Имаме уникалната възможност да променим нещата през тази година, което бележи не само десетата годишнина от създаването на Европеана, но и Европейската година на културното наследство. Дошъл е моментът европейското политическо лидерство и цифровите технологии да бъдат обединени в търсене на нови начини за опазване и защита на културното ни наследство, което е крайтъгълният камък на нашето общо европейско бъдеще.

И защо това да не започне от Варна? Варна има специално място в европейската и световна история като люлка на цивилизацията в Европа. Доказва го и разкриването на варненския некропол преди няколко десетилетия.

През вековете изобретенията са създали нови начини за съхраняване на нашето културно наследство. Сега е наша отговорност за постигането на напредък в тази насока с помощта на технологиите. В това отношение цифровите технологии са безпрецедентна възможност за запазване на данните без ограничение във всякаква форма — аудио, видео, текст, двуизмерна или триизмерна картина. Но още по-важното предимство на технологиите е уникалната им способност да улесняват достъпа до наследството. Европеана е точно това.

В тази връзка бих искала да споделя някои мисли за значението на защитата на нашето културно наследство, за стратегията ни за обединяване на цифровите технологии и културата и, разбира се, за Европеана.

Защо да защитаваме нашето културно наследство?

Понастоящем в сектора на културното наследство на ЕС работят 300 хиляди души, но в ЕС има близо 8 милиона работни места, които са косвено свързани с него. Всяко от преките работни места в сферата на културното наследство осигурява още 27 непреки.

Но и извън този аспект, културата е определяща за нашия живот и общества. Културата чрез филми, четене, музика или музеи, оформя нашата идентичност и мислене посредством традиции и културни модели. Тя ни дава чувството за принадлежност. Тя е връзката на нашите общества с миналото. Тя ни позволява да хвърлим взор в бъдещето.

В момент, когато популизмът нараства, запазването на наследството не е нещо, което можем да избираме. То е от водещо значение. Културата продължава да бъде основен стълб, който крепи обществото с цялата негова сложност и многообразие, което ни позволява да оценим различията помежду ни.

Абат Грегора пише през 1794 в своя манифест в противопоставяне на унищожаването на исторически сгради от стария режим, че едно свободно общество не може да процъфтява, без да процъфтяват изкуствата, толерантността и образованието. Неговата аргументация отива още по-далеч: свободното общество трябва да защитава произведенията на изкуството от миналото, тъй като в него е заложена креативността на човека на изкуството, нещо отвъд системите. Пзовавайки се на опазването на наследството, той казва в заключение: „Варварите и робите мразят науката и рушат паметниците на изкуството. Свободният човек ги обича и ги пази“.

Дълбоко убедена съм, че бъдещето на свободните, демократичните и приобщаващи общества зависи от нашата способност да защитим нашето културно наследство. За Европа опазването и разпространението на общото културно наследство е показателят за нейната способност да живее в хармония с основните си ценности. Европа е благословена със своето огромно културно наследство. Когато погледнем обектите на световното културно наследство, статистиката на ЮНЕСКО показва, че един от всеки два се намират в Европа. И най-хубавото е, че европейците смятат запазването на нашето наследство за критично важно. Изследване на Евробарометър от декември 2017 г. ясно показва този широк консенсус: повече от 80% от европейските граждани смятат, че културното наследство

е важно за тях лично и за Европейския съюз , а $\frac{3}{4}$ от анкетираните смятат, че властите трябва да отделят повече средства за културното наследство на Европа.

Цифровата трансформация може да играе съществена роля и да помогне за опазването на това наследство. Интернет наистина е най-лесният инструмент все повече граждани да получат достъп до култура чрез платформи, предлагащи достъп до подредени от куратор колекции от кинематографични шедеври или онлайн посещения и художествени изложби. С помощта на технологиите можем истински да насърчим изключителната роля, която културното наследство играе в засилването на социалното сближаване, в насърчаването на по-иновативна и креативна икономика и в допринасянето за една по-силна роля на "меката сила" на Европа в целия свят.

Инвестициите в научни изследвания и иновации също са от решаващо значение, за да се запази водещата ни роля в дейностите в областта на културното наследство, като например разработване на авангардни интерактивни технологии, онлайн достъпност чрез интернет, цифрово съхранение и културен туризъм. Много положителен сигнал е, че в следващата многогодишна финансова рамка са предвидени около 100 милиарда евро за научни изследвания. Разчитам на държавите членки и Европейския парламент да подкрепят този бюджет в полза на науката и иновациите.

За да дадем още по-голяма видимост на европейското културно наследство, поставих началото на стратегията Digital4Culture. С нея целим да впрегнем цифровия потенциал, за да направи възможни положителните ефекти на културата върху икономиката и обществото. В основата на нашата стратегия са действия, улесняващи по-широкия и по-демократичен достъп до култура, както и маркетинг и остойностяване на културното наследство, достъп до финансиране и насърчаване на уменията.

Говорейки за всичко това, трябва да отбележим безспорния принос на Европеана за съхраняването и разпространението на европейското културно наследство.

Както за всяка европейска програма, в момента се извършва оценка на Европеана. Все още е твърде рано да се правят изводи за бъдещето ѝ, но

мога да потвърдя, че ще предложим следващите стъпки за Европеана преди края на годината или в началото на 2019 г.

Но все пак бих искала да хвърля светлина върху някои постижения, които Европеана отбеляза досега.

Като единствено по рода си съчетаване на културата и технологиите, електронната библиотека „Europeana.eu“ понастоящем предлага достъп до над 50 милиона произведения на изкуството, артефакти, книги, видеозаписи и звуци от цяла Европа на всички 24 официални езика на ЕС.

Материалите могат да се използват не само от учители, хора на изкуството, специалисти в културни институции и творчески области, но и от всички граждани, които се интересуват от култура. Нейното въздействие е неоспоримо: платформата регистрира около един милион уникални посещения на месец, като този брой е сравним с този на сайта на Лувърта Louvre.fr!

Еuropeана чества своята 10-та годишнина през 2018 г. Символиката на годишнината е още по-силна, тъй като съвпада с Европейската година на културното наследство. След 10-годишно съществуване е време тази наша платформа за културно наследство да премине на ново равнище.

Вярвам във взаимодействието, включително и в надграждането върху пълноценното участие на организациите в областта на културното наследство в държавите членки. Трябва да извлечем поуки от нашия опит, за да стимулираме качеството на данните. В това отношение приветствам инициативата за създаване на български национален агрегатор на данни, който да предостави подкрепа на културния сектор в усилията му в областта на цифровите технологии.

Подходът, който стои зад модела на Европеана за данните и рамката на Европеана за публикуване, също служи като вдъхновение за сферата на културното наследство в целия ЕС и в международен план. Именно той беше използван като модел за цифрова публична библиотека на Америка.

Бих искала да отбележа и положителната роля на Асоциацията на мрежата Европеана за културно наследство, творчески и технологични специалисти. Това уникално сдружение подкрепя ефективно инициативата

Европеана, не само чрез установяване, споделяне и популяризиране на най-добри практики в областта на стандартизацията, цифровизацията и метаданните, но и чрез стимулиране на изграждането на капацитет в областта на културното наследство.

Уважаеми дами и господа,

В заключение бих искала да споделя няколко насоки, които биха могли да подкрепят нашите усилия.

Нека използваме потенциала на цифровите технологии в пълна степен. Те имат силата да свързват хората и да улесняват достъпа до произведения на културата и изкуството, което беше привилегия на определен брой лица до неотдавна.

Цифровите технологии могат да обединят нашите различни култури при еднакви условия, което насърчава сътрудничеството, единството и просперитета.

Ние сме вече почти на средата на Европейската година на културното наследство. Тя е забележителна възможност за повишаване на осведомеността за значението на културното ни наследство. Когато говорим за периода след 2020 г., длъжни сме да признаем основата, която поставихме с Европеана. Нека оценяваме нейното въздействие и да надграждаме.

Благодаря още веднъж за честа да бъда патрон на днешната международна конференция. Пожелавам на всички плодотворни дискусии, споделени мисли и нови идеи.